

Kisszékely: a hagyományokra épülő élő falu

Életünkben sok minden változik, változunk mi magunk is, de vannak örök emberi értékek, amelyek nem változnak, és nem tűnhetnek el soha. Folyamatosan változik kicsiny falunk, Kisszékely is; változik az itt élő emberek közössége, a falu természeti és épített környezete, de vannak a falunak örök értékei, van a falunak egyfajta *varázsa*, ami nem tűnhet el soha. Ez a varázs beívódott az itt élőkbe: azokba, akik manapság a mindennapjaikat élik itt, azokba, akik életüknek legalább egy szakaszát, talán éppen gyermekkorukat töltötték a faluban, és azokba is, akik csak egy-egy napra vagy hétre érkeznek ide. A falu varázsát kétségkívül a falu *természeti adottságai* alapozzák meg, ám ehhez hozzájárul mindazoknak a *keze munkája* és *szellemi öröksége*, akik valaha is itt éltek, és tettek annak érdekében, hogy a *természet és az ember közötti harmónia* megmaradjon. A falunak ezt a varázsát, a természetnek és az embernek ezt az egyedi összhangját szeretnénk *átörökíteni a jövő nemzedékek számára*.

Korunkban azonban sajnos többnyire a természet és az ember közötti harmónia felbomlását látjuk, az ember magányossá és önzővé vált, és egyre *gyorsuló ütemben éli fel saját erőforrásait*, egyben utódai jövőjét. Fogytán a jó levegő, az iható víz, a termőtalaj, fokozatosan eltűnnek az erdők, a rétek, a faszorok. Közben sorvadnak a falvak, zilálódnak szét az emberi közösségek. És tűnik el a helyi tudás, a *közösségek évszázados öröksége*, amellyel az ember képes volt, és ma is képessé válhatna a természettel harmóniában élni, megőrizve a természet gazdagságát önmaga és utódai boldogulása érdekében. A *helyi értékeket leginkább a helyi közösségek tudják megőrizni*, mert számukra a legfontosabb az a környezetet, amelyhez megélhetésükkel, mindennapjaikkal vagy emlékeikkel kötődnek.

Mára világossá vált, hogy *sem a természeti erőforrásaink jelenlegi használata, sem gazdaságunk, sem a mai társadalmunk nem fenntartható*. Egyre inkább tapasztaljuk, hogy nem tudunk harmonikus módon együtt élni sem a természettel, sem egymással. Egyrészt kiirtott erdők, szennyezett vizek, lehordódott termőtalaj, parlagon maradt földek, másrészt a megélhetést biztosító helyi munka hiánya, a vegyszermaradványokat tartalmazó, egészségtelen élelmiszerek tömege jelzi, hogy a jelenlegi út nem járható. Technikai berendezéseink sokszor már nem eszközei, hanem urai mindennapjainknak, az igazi értékeket pedig alig vesszük észre magunk körül. Meg kell tehát találnunk az *együtműködésnek*, a *természettel való együttélésnek* és a *helyben való megélhetésnek* azokat a formáit, amelyek fenntarthatóak, és amelyekhez fejlődés vezet.

A természeti értékek és erőforrások megőrzése azonban csak akkor valósulhat meg, ha a közösség tagjai ennek a célnak az érdekében *összefognak*. Csak akkor maradhat településünk és környéke hosszú távon is élhető és szép, ha Kisszékely *élő faluvá* válik, ha maga *a helyi közösség is élni akar*. Nem szeretnénk, ha a mi falunk is annak a sok magyar településnek a sorsára jutna, amelyek nem voltak képesek megőrizni erőforrásaikat és lakóikat, vagy amelyeket idegen érdekek sajátítottak ki, éltek fel, majd hagytak lepusztulva. Ellenben szeretnénk, ha a hagyományok talaján, a helyi értékekre alapozva, a mai igényeket is figyelembe véve, ám hangsúlyosan a *természetkímélet és fenntarthatóság elvei szerint*, újult erővel feltámadna egy valaha virágzó közösség. Célunkat akkor érjük el, ha *sikerül megőrző módon használnunk azokat a természeti erőforrásokat és adottságokat, amelyek a falu egyediségét, egyben jövőjének alapját is jelentik*. Ehhez közösen kell kialakítanunk az erőforrások megőrzésének és használatának tervét, amellyel lehetőséget teremtünk a helyben való boldogulásra. Csak ezáltal tehetjük a falut élhetővé az itt élők, és még vonzóbbá az itt kikapcsolódni vágyók számára.

Településünk egykori jólétét az **erdő- és mezőgazdaság**, illetve az ezekre épülő tevékenységek (pl. kézművesipar) alapozták meg. A jelenlegi gazdasági környezet, a globalizálódott piac azonban nem kedvez sem a mezőgazdasági, sem a kézművesipari termékek hazai előállításának és forgalmazásának, így jelenleg igen nehéz családi gazdaság léptékében kizárólag e tevékenységekből megélni, még kevésbé előbbre jutni. Ugyanakkor nem kétséges, hogy a föld és az erdő segítségével biztosítani tudjuk létünk legalapvetőbb feltételeit, és településünk számára még adott az **élelmiszer önrendelkezés** lehetősége. A falunak potenciálisan minden adottsága megvan ahhoz, hogy egészséges és finom étellel lássa el saját lakosságát, illetve az ide látogató turistákat, üdülővendégeket, kirándulókat egyaránt. Ezért Kisszékely közösségének **meg kell őrizni** a föld művelésének és az állatok tenyésztésének évszázados gyakorlatát, és **út kell hagyományozni** ezt a tudást a jövő nemzedékre.

A **Településfejlesztési Konceptió** célja hogy egyértelműen kijelölje Kisszékely fejlődésének **irányát**, tartalmazza a hosszú távú célokat és az elkövetkező néhány évben megvalósítandó teendőket egyaránt. Felvázolja a **hosszú távú feladatokat**, amelyeket mindig szem előtt kell tartani. Felsorol néhány fontos **középtávú célt**, amelyet egy évtizeden belül kellene elérni. Végül javaslatot tesz olyan **programokra**, amelyeket az elkövetkező néhány évben lehetne megvalósítani.

ÁLTALÁNOS, HOSSZÚ TÁVÚ FELADATAINK:

1. Feladatunk, hogy megőrizzük Kisszékely kiemelkedően gazdag **természeti erőforrásait**: az erdőket, a réteket, a szántók termékeny talaját, az életformák kiemelkedő változatosságát, a jó levegőt, a táj szépségét, a tájba simuló épített környezetünket.
2. Feladatunk, hogy enyhítsük a már bekövetkezett környezeti károkat, megállítsuk és megakadályozzuk a természetpusztítást.
3. Feladatunk, hogy felmérjük és megóvjuk településünk és környéke **természeti és kulturális értékeit**, a település hagyományos szerkezetét és épített örökségét.
4. Feladatunk, hogy feltárjuk a gazdálkodás és a közélet helyi hagyományait, összegyűjtsük az idősök tapasztalatait, Kisszékely **évszázados örökségét**, és a hagyományok alapjain építsük fel a helyi közösség kereteit. Meg kell őriznünk a **faluközösség életvitelének hagyományos értékeit**.
5. Feladatunk, hogy kidolgozzuk az ökológiai alapokon álló, környezetbarát, **fenntartható mező- és erdőgazdálkodás helyi gyakorlatát**.
6. Feladatunk, hogy megteremtsük a falu **önellátását**, kiszélesítsük a helyi közösség **önrendelkezését**.
7. Feladatunk, hogy magunk, egymás és gyermekeink számára is **élhető jövőt teremtsünk – helyben!**
8. Feladatunk az is, hogy azt a sok-sok értéket, amit örököltünk, és mindazt, amit majd mi hozunk létre, mások számára is **megismerhetővé és szerethetővé** tegyük.
9. Feladatunk a falu **turisztikai szerkezetének fejlesztése**, mely jelentősen hozzájárulhat egy új, jobb életminőséget biztosító élettér kialakulásához.
10. Feladatunk, hogy elősegítsük a gazdálkodás, a termelés vertikumának fejlesztése érdekében **termelési közösségek** létrejöttét.
11. A település demográfiai válságának leküzdése érdekében feladatunk a faluban a **letelepedés elősegítése**, melynek egyik elengedhetetlen feltétele a versenyképes és jól kidolgozott jövőkép.

A következőkben egymás mellett soroljuk fel a javasolt **középtávú célokat**, és az egyes célokhoz tartozó lehetséges **konkrét programokat**. A felsorolt célok és programok sorrendje nem tükrözi sem a fontosságukat, sem a megvalósítás javasolt időbeli ütemezését. A programok listája közel sem teljes, csak azokat a lehetőségeket soroltuk fel, amelyek a Kisszékelyi Kulturális Egyesület által szervezett megbeszéléseken, illetve a Képviselőtestület eddigi ülésein felmerültek.

**KÖZÉPTÁVÚ CÉLJAINK
(5-10 ÉVEN BELÜL):**

**RÖVIDTÁVÚ PROGRAMOK
(1-5 ÉVEN BELÜL):**

A) Az **ökológiai gazdálkodás** megteremtése, a természetkímélő növénytermesztés és az állattenyésztés kiszélesítése. A falu önellátásának erősítése.

- Helyi gyümölcs-, szőlő- és zöldségfajták gyűjteményének kialakítása és fenntartása, az ellenálló fajták termesztésbe vonása.
- A gyümölcs- és zöldségtermesztés fejlesztése
- Gyógynövények termesztése és gyűjtése.
- A növénytermesztés ökológiai módszereinek meghonosítása.
- A hagyományos állattartás felelevenítése és bemutatása.

B) A helyi gazdaságok terményeinek feldolgozása helyben, **piacképes, egészséges termékek** létrehozása, forgalmazása.

- Helyi termékek előállításához szükséges eszközök beszerzése.
- A gyümölcsfeldolgozás kialakítása, pl. aszalt biogyümölcsök, lekvárok készítése.
- Biohús és hústermékek előállítása.
- Gyógynövényekből készült termékek készítése.
- A helyi termékek piacra juttatása a környező városokban, illetve a helyi idegenforgalom ellátása a helyi termékekből.
- Helyi védjegy a helyi termékekre.

C) A település és környéke **természeti és kulturális örökségének** feltárása, védelme, bemutatása.

- Helyi természetvédelmi területek létrehozása.
- Falu körüli tanösvények kialakítása, kilátó építése.
- Településünk természeti és a kulturális örökségét bemutató kiadványok készítése.
- A 2011-ben 310 éves iskola felújítása, egykori berendezésének visszaállítása, bemutatása.
- Ápolt falukép, virágládák az utak mentén, utcanév-táblák.
- Az értékgyűjtemény („faluház”) bővítése és bemutatása.
- Hagyományőrző tevékenységek fenntartása, bővítése.
- A dézsmapince felújítása. Épülethomlokzatok felújítása.
- Rendezett porták megteremtése.
- A Kálváriahegy értékeinek feltárása, megóvása és bemutatása.

D) A falu és környéke **környezetvédelmi problémáinak** megoldása.

- A napenergia hasznosítása.
- A települési szennyvíztisztítás megoldása.
- Növényi hulladékok feldolgozása (komposztálás, tüzelés).
- A talajerózió visszaszorítása, megakadályozása.
- Mezővédő erdősávok telepítése.

E) A **faluközösség** erősítése, a közösségen belüli bizalom és biztonság megőrzése.

- Az idős emberek biztonságának és ellátásának javítása.
 - A helyi orvosi ellátás idejének növelése legalább két napra.
 - Óvoda (vagy az azt helyettesítő családi napközi) fenntartása.
 - Hagyományos ünnepek felelevenítése és megszervezése.
 - A település közbiztonságának megőrzése.
-

**KÖZÉPTÁVÚ CÉLJAINK
(5-10 ÉVEN BELÜL):**

F) A helyi értékekre alapuló **ökoturizmus** („szelíd turizmus”) infrastruktúrájának fejlesztése.

**RÖVIDTÁVÚ PROGRAMOK
(1-5 ÉVEN BELÜL):**

- A környező településekhez vezető földutak járhatóvá tétele.
- A nyári tábor közösségi helyiségeinek fejlesztése.
- Erdei iskola („faluiskola”) kialakítása, gyakorlókerttel.
- A strand bővítése gyermekmedencével.
- Kemping kialakítása.
- A termálvíz hasznosítása.
- Különböző kategóriájú szálláshelyek kialakítása (panzió, magánház, turistaház, nomád szállás).
- Szabadtéri közösségi főzőhely és kemence építése.
- Kerékpárút kialakítása Nagyszékelyre és Simontornyára.
- Régi mesterségeket megelevenítő műhelyek kialakítása, üzemeltetése: kovácsműhely, asztalosműhely, kenyérsütés, disznóvágás, fazekasműhely stb.

G) A **természetbarát idegenforgalom** számára igényes, a helyi örökségre épülő programok kialakítása, megszervezése.

- Rendszeres éves programok (pl. aratóünnep) kialakítása.
- Sokféle program szervezése a nyári tábor résztvevői, illetve a faluba látogató üdülővendégek számára.
- Túrák szervezése gyalog, kerékpárral, szekérrel, lóháton.
- A helyi gasztronómia bemutatása (pl. „nagy mama konyhája”, „nagy mama kamrája”).
- Programszervező alkalmazása a faluban.

A programok megvalósítás során törekedni kell a különböző célok megvalósításának egyensúlyára. **A falu turisztikai fejlesztése kulcsfontosságú**, mert helyben hoz létre keresletet. Ugyanakkor a turizmus fejlesztése során meg kell őrizni a falu **eredeti jellegét, falusias hangulatát**, a falu vonzerejét jelentő **nyugalmat és biztonságot**. Fontos, hogy a falu szerkezete, utcaképe, léptékei megmaradjanak, a fejlesztések ne feszítsék szét településünk hagyományos kereteit, ne veszélyeztessék természeti és kulturális örökségünk, ne váljunk üres „látványfaluvá”. A turizmus fejlesztésének nem szabad elszakadnia a **helyi gazdaság fejlesztésétől**, hanem egymásra épülve, egymással **párhuzamosan** kell haladniuk.

Kisszékelyben a lakosság évszázadok óta folytonos, sok más faluval ellentétben sohasem cserélődött ki teljesen. Talán ez az egyik legfőbb oka annak, hogy a mai általános társadalmi válság ellenére itt még nagy az összetartó erő. Nálunk jó a **közbiztonság**, az emberek törődnek egymással. Ezek alapvető értékek, jelentőségük egyre nyilvánvalóbb, megőrzésük kiemelkedően fontos.

A célok csak az **együttműködésre**, a megvalósításban részt vevők elkötelezettségére és a tényleges munkájára alapozva valósulhatnak meg. Falubeli, elszármazottra, üdülőtulajdonosra egyaránt szükség van a közös munkához. Összefogásra van szükség ahhoz, hogy **egyvetértés** alakulhasson ki a legfontosabb célokban. Összefogásra van szükség ahhoz, hogy legyen elég **erő** a közösségben. És összefogásra van szükség ahhoz is, hogy mindenki megtalálja a maga **helyét és feladatát** a közös munkában.